

Franjo Štiblar:
ZAVAROVALNIŠTVO NOVIH ČLANIC EU
(normativna in empirična primerjalna analiza)

I. NORMATIVNA PRIMERJAVA

Tabela I.1:

DRŽAVA	POSTOPEK PRIDOBITVE DOVOLJENJA ZA OPRAVLJANJE ZAVAROVALNIH POSLOV		
	<i>rok, v katerem mora nadzorna institucija odločiti</i>	<i>možnost pritožbe na odločitev nadzorne institucije</i>	<i>razlogi za zavrnitev izdaje dovoljenja</i>
CIPER	6 mesecev	da	če niso izpolnjeni v zakonu določeni pogoji
ČEŠKA	6 mesecev	zakon ne ureja	taksativno naštetih v zakonu
ESTONIJA	3 meseci	da	opredeljeni v zakonu, vendar obstaja možnost diskrecijske odločitve Urada za finančni nadzor
LATVIJA	3 meseci	da	taksativno naštetih v zakonu
LITVA	6 mesecev	da	taksativno naštetih v zakonu
MADŽARSKA	ni določen	zakon ne ureja	taksativno naštetih v zakonu
MALTA	6 mesecev (3 mesece za pozavarovanje)	da	če niso izpolnjeni v zakonu določeni pogoji
POLJSKA	ni določen	zakon ne ureja	taksativno naštetih v zakonu
SLOVAŠKA	določen v posebnem zakonu	zakon ne ureja	če niso izpolnjeni v zakonu določeni pogoji
SLOVENIJA	ni določen	zakon ne ureja	taksativno naštetih v zakonu

Tabela I.2:

DRŽAVA	KVALIFICIRANI DELEŽ
CIPER	10%, 20%, 33%, 50%
ČEŠKA	10%, 20%, 33%, 50%
ESTONIJA	10%, 20%, 33%, 50%
LATVIJA	10%, 20%, 33%, 50%
LITVA	10%, 20%, 33%, 50%
MADŽARSKA	10%, 20%, 33%, 50%, 75%
MALTA	10%, 20%, 33%, 50%
POLJSKA	10%, 20%, 33%, 50%
SLOVAŠKA	10%, 20%, 33%, 50%, 66%
SLOVENIJA	10%, 20%, 33%, 50%

Tabela I.3:

DRŽAVA	NADZORNA INSTITUCIJA
CIPER	Zavarovalni nadzornik (the Superintendent of Insurance)
ČEŠKA	Ministrstvo za finance
ESTONIJA	Urad za finančni nadzor (the Financial Supervision Authority)
LATVIJA	Komisija za finančni in kapitalski trg (the Finance and Capital Market Commission)
LITVA	Nadzorna komisija za zavarovanje (the Insurance Supervisory Commission)
MADŽARSKA	Madžarski urad za finančni nadzor (the Hungarian Financial Supervisory Authority)
MALTA	Malteški urad za finančne storitve (the Malta Financial Services Authority)
POLJSKA	Nadzorna komisija za zavarovanje in pokojninske sklade (the Insurance and Pension Funds Supervisory Commission)
SLOVAŠKA	Urad za finančni trg (the Financial Market Authority)
SLOVENIJA	Agencija za zavarovalni nadzor

Tabela I.4:

DRŽAVA	MOŽNOST HKRATNEGA NUDENJA ŽIVLJENJSKIH IN NEŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ		
	<i>DA</i>	<i>NE</i>	<i>NE, razen če se ob življenjskem nudi še zdravstveno in nezgodno zavarovanje</i>
CIPER			✓
ČEŠKA			✓
ESTONIJA		✓	
LATVIJA			✓
LITVA			✓
MADŽARSKA			✓
MALTA			✓
POLJSKA			✓
SLOVAŠKA			✓
SLOVENIJA			✓

Tabela I.5:

DRŽAVA	STATUSNA OBLIKA ZAVAROVALNICE
CIPER	delniška družba družba za vzajemno zavarovanje
ČEŠKA	delniška družba družba za vzajemno zavarovanje
ESTONIJA	delniška družba
LATVIJA	delniška družba družba za vzajemno zavarovanje
LITVA	javno podjetje (public company) privatno podjetje (privat company) evropska družba (Societas Europaea)
MADŽARSKA	delniška družba družba za vzajemno zavarovanje (Insurance Cooperatives in Insurance Associations)
MALTA	delniška družba družba za vzajemno zavarovanje
POLJSKA	delniška družba družba za vzajemno zavarovanje
SLOVAŠKA	delniška družba
SLOVENIJA	delniška družba družba za vzajemno zavarovanje

Tabela I.6:

DRŽAVA	MINIMALNI USTANOVNI KAPITAL (v milijonih EUR)					
	življenjsko zavarovanje	neživiljenjsko zavarovanje				pozavarovanje
		za odgovornost	nezgodno in zdravstveno	premoženjsko	kreditno	
CIPER	0,68				1,02	1,71
ČEŠKA	2,79	2,79 4,84 6,21	1,86	1,86 2,79 6,21	4,84	31,04
ESTONIJA	0,77	0,64	0,32	0,32	0,64	1,28
LATVIJA	3,00 (2,3*)	3,00 (2,3*)	2,00 (1,50*)	2,00 (1,5*)	3,00 (2,30*)	/
LITVA	1,00				1,00	1,00
MADŽARSKA	2,97	2,97	1,98	1,98	2,97	/
MALTA	1,17				1,17	2,34 3,51♣
POLJSKA	3,00	3,00	2,00	2,00	3,00	/
SLOVAŠKA	1,99	3,74 4,98 1,49	1,25	1,25 3,74	3,74	24,90
SLOVENIJA	3,02	3,02	2,01	2,01	3,02	3,02

* Vrednost v oklepaju se nanaša na minimalni ustanovni kapital družbe za vzajemno zavarovanje.

♣ Ta vrednost se uporabi, ko poslovanje zavarovalnice ni omejeno samo na pozavarovanje za nevarnosti (tveganja) na Malti.

Tabela I.7:

DRŽAVA	MINIMALNA VREDNOST ZAJAMČENEGA KAPITALA (v milijonih EUR)				
	življenjsko zavarovanje	neživljenjsko zavarovanje			
		<i>za odgovornost</i>	<i>nezgodno in zdravstveno</i>	<i>premo- ženjsko</i>	<i>kreditno</i>
CIPER	0,80	0,4	0,3	0,3 0,2	0,4 1,4
ČEŠKA	2,79	2,79	1,86	1,86	2,79
ESTONIJA	/	/	/	/	/
LATVIJA	3,00 (2,3*)	3,00 (2,3*)	2,00 (1,50*)	2,00 (1,5*)	3,00 (2,30*)
LITVA	3,00	3,00	2,00	2,00	3,00
MADŽARSKA	2,97☐	2,97☐	1,98☐	1,98☐	2,97☐
MALTA	0,93 (0,70*)	0,47☐	0,35☐	0,35☐ 0,23☐	0,47☐ 1,64☐♣
POLJSKA	3,00	3,00	2,00	2,00	3,00
SLOVAŠKA	1,00	1,00	0,75	0,75 0,50	1,00
SLOVENIJA	3,02	3,02	2,01	2,01	3,02
EU STANDARD	3,00	3,00	2,00	2,00	3,00

* Vrednost v oklepaju se nanaša na minimalno vrednost zajamčenega kapitala družbe za vzajemno zavarovanje.

☐ Ta minimalna vrednost zajamčenega kapitala se pri družbah za vzajemno zavarovanje zmanjša za 25%.

♣ Ta vrednost se uporabi, če zavarovalne premije za to (kreditno) zavarovanje v vsakem posameznem od zadnjih treh poslovnih let presegajo 2,92 milijona EUR ali 4% deleža zavarovalnih premij za vsa zavarovanja, ki jih je v navedenem obdobju sklenila zavarovalnica.

Tabela I.8:

DRŽAVA	TEHNIČNE REZERVACIJE ZAVAROVALNIC							
	rezervacije za prenosne premije	škodne rezervacije	izravnalne rezervacije	matematične rezervacije	rezervacije za bonuse in popuste	rezervacije za zavarovanja, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje	rezervacije za nezapadla tveganja	druge tehnične rezervacije
POLJSKA	✓	✓	✓	✓			✓	✓
ČEŠKA	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
ESTONIJA	✓	✓	✓	✓	✓			✓
LATVIJA	✓		✓	✓				✓
LITVA	✓	✓	✓	✓	✓			✓
MADŽARSKA	✓	✓	✓	✓				✓
MALTA			✓	✓				
POLJSKA	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SLOVAŠKA	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
SLOVENIJA	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
EU DIREKTIVE	✓	✓	✓	✓			✓	

Tabela I.9:

DRŽAVA	ORGANI ZAVAROVALNICE		
	<i>skupščina</i>	<i>uprava</i>	<i>nadzorni svet</i>
CIPER	✓	✓	
ČEŠKA	✓	✓	✓
ESTONIJA	✓	✓	✓
LATVIJA	✓	✓	
LITVA	✓	✓	✓
MADŽARSKA	✓	✓	✓
MALTA	✓	✓	
POLJSKA	✓	✓	✓
SLOVAŠKA	✓	✓	✓
SLOVENIJA	✓	✓	✓

Tabela I.10:

DRŽAVA	KVALIFIKACIJE (POGOJI) ZA ČLANA UPRAVE ZAVAROVALNICE			
	<i>izobrazba</i>	<i>izkušnje</i>	<i>ugled</i>	<i>drugi pogoji</i>
CIPER	zahteva se posebno znanje	izkušnje na finančnem področju	dober ugled	ni bil obsojen za določeno kaznivo dejanje; rezident Cipra
ČEŠKA	/	strokovne izkušnje	dober ugled	ni bil obsojen za določeno kaznivo dejanje
ESTONIJA	akademska izobrazba	delovne izkušnje s področja zavarovalništva ali drugih finančnih storitev	popoln ugled	ni povzročil stečaja podjetja
LATVIJA	potrebna izobrazba	najmanj 3 leta delovnih izkušenj na relevantnem področju	neokrnjen ugled	rezident Latvije; poslovno sposoben; ni bil obsojen za naklepno kaznivo dejanje
LITVA	potrebna izobrazba	izkušnje s položajev, ki jih je zavzemal	dober ugled	ni bil obsojen za naklepno kaznivo dejanje; ne uživa mamil ali alkohola
MADŽARSKA	univerzitetna izobrazba zaključena z diplomom	najmanj 5 let izkušenj na področju zavarovalništva ali podobno	dober poslovni ugled	ni vpisan v kazensko evidenco
MALTA	univerzitetna izobrazba zaključena z diplomom	1, 2 ali 4 leta izkušenj odvisno od tega, kje je delal	poštenost	ni bil obsojen za kaznivo dejanje
POLJSKA	visoka izobrazba	izkušnje, ki zagotavljajo, da bo skrbno vodila posle zavarovalnice	/	ni bil obsojen za naklepno kaznivo dejanje; poslovno sposoben
SLOVAŠKA	univerzitetna izobrazba zaključena z diplomom	3 leta izkušenj na področju finančnega trga	/	/
SLOVENIJA	zadostna teoretična in praktična znanja za vodenje zav. poslov	najmanj 4 leta izkušenj pri vodenju poslov zavarovalnice oziroma drugih primerljivih poslov	/	ni bil pravnomočno nepogojno obsojen na kazen zapora več kot 3 mesecev, ki še ni izbrisana

POSEBNOSTI UREDITVE ZAVAROVALNIŠTVA V SLOVENIJI

Pogled na slovensko ureditev v primerjavi z ostalimi potrjuje ugotovitev Komisije EU izpred enega leta (IC EC EU, June 2003), da ima med vsemi pristopnicami normativno najboljše pripravljeno zavarovalništvo za vstop v EU, primerljivo le z Malto in Ciprom, ki pa imata tržno gospodarstvo že dalj časa. Nekatera določila izpolnjuje brez izjeme, pri drugih ima nekaj posebnosti.

a) Področja polnega izpolnjevanja določil brez posebnosti za Slovenijo:

- ima enake kvalificirane lastniške deleže kot so splošne zahteve (10%, 20%, 33%, 50%);
- dovoljuje obe osnovni statusni obliki organiziranja zavarovalnic: delniška družba ali družba za vzajemno zavarovanje;
- ima klasične tri organe v dvotirnem sistemu odločanja: skupščino, upravo in nadzorni svet.

b) Posebnosti normativne institucionalne ureditve zavarovalništva ima Slovenija:

- v ustanovnem postopku z diskrecijskim rokom za odgovor nadzorne institucije na vlogo, neureditvijo postopka pritožbe na odločitev nadzorne institucije (ob taksativno naštetih razlogih za zavrnitev vloge v zakonu);
- poseben nadzorni organ za zavarovalništvo, ne skupnega za ves finančni sektor, kot približno polovica pristopnic;
- sicer ne dovoljuje ustanovitve novih kompozitnih zavarovalnic, obstoječim ob sprejemu zakona pa vendar dovoljuje poslovanje v obeh osnovnih vrstah zavarovanja;
- ima v primerjavi z drugimi pristopnicami nadpovprečno visoke zahteve za minimalni ustanovni kapital, ki pa so praktično enake zahtevam za minimalni zajemni kapital, pri katerih je Slovenija tudi v zgornji polovici zahtev;
- ima več vrst zahtev tehničnih rezervacij kot jih definirajo normativni akti EU (rezervacije za zavarovanja, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, rezervacije za bonuse in popuste, druge tehnične rezervacije), nima pa zahteve za rezervacije za nezapadla tveganja, ki jih normativni akti EU zahtevajo;
- pri zahtevah za člana uprave univerzitetne ravni izobrazbe ne zahteva eksplicitno, zahteve po izkušnjah ima nadpovprečne (4 leta vodenja poslov zavarovalnice), nič ne omenja ugleda, zahteva o nekaznovanosti pa je relativno mila (pravomočno obsodba pod 3 mesece).

II. EMPIRIČNA PRIMERJAVA

Tabela II.1/1: Osnovne serije zavarovalništva v novih članicah AC10 in EU-15, 2002

	CY	CZ	EE	HU	LT	LV	MT	PL	SI	SK	AC10	EU15
BDP, mio €	9582	72244	6889	72047	13901	8516	4500	220307	24579	25788	458353	9160000
POP, mio	0.715	10.201	1.356	10.155	3.46	2.332	0.385	38.609	1.996	5.378	74.587	376
ER	1.742	0.032	0.064	0.0042	0.2899	1.6393	2.3887	0.295	0.0047	0.024		1.0
PREM, mio €, 92	167	590		586			55	1100	219	172	2889	359575
PREM, mio €, 97	320	1256	67	863	85	103	115	3141	700	442	7092	537736
PREM, mio €, 02	486	2885	139	2097	215	169	185	6790	1242	872	15080	820367
PREML	260	1085	29	859	40	7	85	2883	282	377	5907	
PREMNL	226	1799	110	1238	174	162	100	3907	960	495	9171	
BDPPPOP	13401.40	7082.05	5080.38	7094.73	4017.63	3651.80	11688.31	5706.10	12314.1	4795.09	6145.21	24361
PREM/BDP	0.051	0.040	0.020	0.029	0.015	0.020	0.041	0.031	0.051	0.034	0.033	0.0895
PREMPOP	679.720	282.815	102.507	206.499	62.139	72.470	480.519	175.866	622.244	162.142	202.180	2181
PREMLBDP	0.027	0.015	0.004	0.012	0.003	0.001	0.019	0.013	0.011	0.015	0.013	

Tabela II.1/2: Osnovne serije zavarovalništva v novih članicah AC10 in EU-15, 2002

	CY	CZ	EE	HU	LT	LV	MT	PL	SI	SK	AC10	EU15
PREMNLBDP	0.024	0.025	0.016	0.017	0.013	0.019	0.022	0.018	0.039	0.019	0.020	
PREMLPOP	363.636	106.362	21.386	84.589	11.561	3.002	220.779	74.672	141.283	70.100	79.196	
PREMNLPOP	316.084	176.355	81.121	121.910	50.289	69.468	259.740	101.194	480.962	92.042	122.957	
PREMLPREM	0.535	0.376	0.209	0.410	0.186	0.041	0.459	0.425	0.227	0.432	39.200	62.700
harmonization	9.000	9.000	8.000	8.000	7.000	9.000	9.000	9.000	9.000	8.000		
avge rgdp 9202	2.200	3.000	5.600	0.400	4.400	6.000	2.000	3.700	6.000	2.500	2.200	2.100
avge rprem 9202	7.200	7.500	12.100	6.700	17.400	11.600	8.700	9.300	10.800	8.700	8.900	5.700
avge rpreml 9202	8.600	11.900	28.600	14.300	7.600	15.200	16.700	14.800	23.900	13.800	13.900	8.200
avge rpremn19202	5.800	5.600	9.800	3.600	21.100	15.100	4.900	6.600	8.900	6.000	6.700	2.600
avge rin v 9202	10.100	2.900	19.600	12.800		18.300	5.500	32.100	6.300	-0.700	10.800	7.700
avge rprempop22	5.600	7.600	13.500	6.900	18.900	9.500	8.300	9.200	10.800	8.400	7.800	5.400
invl/inv	86.700	72.400	41.200	45.700	8.200	31.200	64.500	61.900	38.500	79.900	61.700	81.100

Tabela II.1/3: Osnovne serije zavarovalništva v novih članicah AC10 in EU-15, 2002

	CY	CZ	EE	HU	LT	LV	MT	PL	SI	SK	AC10	EU15
no companies 92	42.000	12.000	19.000	13.000	24.000	15.000	22.000	27.000	7.000	9.000	190.000	4974.000
no companies02	34.000	42.000	13.000	26.000	38.000	20.000	18.000	72.000	14.000	27.000	304.000	4538.000
kr nocomp 0292	0.810	3.500	0.684	2.000	1.583	1.333	0.818	2.667	2.000	3.000	1.600	0.912
no compF 92	17.000	9.000	19.000	6.000	24.000	15.000	5.000	20.000	6.000	7.000	128.000	
nocompF 02	21.000	35.000	6.000	3.000	38.000	14.000	5.000	23.000	11.000	8.000	164.000	
% compF 92	0.405	0.750	1.000	0.462	1.000	1.000	0.227	0.741	0.857	0.778	0.674	
% compF02	0.618	0.833	0.462	0.115	1.000	0.700	0.278	0.319	0.786	0.296	0.539	
%AC10 prem 92	22.100	6.300	10.000	6.800	12.600	7.900	11.600	14.200	3.700	4.700	3.700	96.300
%AC10 prem02	11.100	13.800	4.300	8.600	12.500	6.600	5.900	23.700	4.600	8.900	6.300	93.700
%AC10 preml 02	4.400	18.400	0.500	14.500	0.700	0.100	1.400	48.800	4.800	6.400	1.100	98.900
%AC10 premnl02	2.500	19.200	1.200	13.600	1.900	1.800	1.100	42.800	10.500	5.400	2.900	97.100
K5 nl 97	46.100	86.700	61.700	89.000	.	63.600	62.000	85.200	93.700	90.400	82.300	

Tabela II.1/4: Osnovne serije zavarovalništva v novih članicah AC10 in EU-15, 2002

	CY	CZ	EE	HU	LT	LV	MT	PL	SI	SK	AC10	EU15
K5 nl 02	45.500	82.700	91.600	86.700	.	75.600	73.000	82.100	94.300	87.300	83.400	
K5 l 97	91.700	93.800	96.400	88.900	.	94.600	100.000	98.500	89.100	91.100	92.700	
K5 l 02	88.500	79.400	99.100	80.600	.	99.000	100.000	88.700	87.400	76.600	85.200	
no empl 92, 000	1.000	9.317	1.000	14.100	0.950	0.900	0.719	20.500	3.000	3.525	55.011	909.522
no empl 02, 000	1.660	15.740	1.493	28.000	1.500	1.786	0.933	30.617	5.204	7.622	94.555	870.468
prem/empl 02	292.771	183.291	93.101	74.893	143.333	94.625	198.285	221.772	238.663	114.406	159.484	942.
empl/pop 02	2.322	1.543	1.101	2.757	0.434	0.766	2.423	0.793	2.607	1.417	1.268	2.425
%AC10empl 02	1.800	16.600	1.600	29.600	1.600	1.900	1.000	32.400	5.400	8.100	9.800	
inv 92, mio€	349	2004	.	608	.	.	222	361	467	575	4587	1686055
inv 02, mio €	1330	6311	158	3797	308	152	553	14843	1738	1182	30374	4720835
kr inv 0292	3.811	3.149		6.245			2.491	41.116	3.722	2.056	6.622	2.800
%AC10 inv 02	4.400	20.800		12.500	1.000	0.500	1.800	48.900	5.700	3.900	0.600	99.400

Tabela II.1/5: Osnovne serije zavarovalništva v novih članicah AC10 in EU-15, 2002

	CY	CZ	EE	HU	LT	LV	MT	PL	SI	SK	AC10	EU15
invl 02, mio €	1152.000	4572.000	65.000	1736.000	25.000	48.000	357.000	9183.000	669.000	944.000		
invnl 02, mio €	177.000	1739.000	93.000	2061.000	283.000	105.000	197.000	5661.000	1070.00	238.000		
benefits/preml 01	16.900	81.400	56.500	57.700	.	52.500	15.500	37.300	287.900	39.000	57.100	100.100
admexpl 01, mio€	30.000	98.000	3.000	79.000	.	2.000	.	532.000	39.000	104.000	887.000	
prnl motor 02 mio	99.000	931.000	71.000	696.000	106.000	77.000	49.000	2536.000	355.000	288.000	5209.000	
prnl mot 01 comb	100.900	93.900	108.600	103.400	103.800	.	103.1 cea	
prnl health 02 mio	40.000	56.000	5.000	48.000	11.000	26.000	19.000	222.000	391.000	13.000	832.000	
prnl hea 01 comb	68.600	92.900	82.000	78.400	97.200	.	101.400	
prnl proper 02 mio	44.000	408.000	25.000	404.000	28.000	28.000	21.000	717.000	137.000	135.000	1947.000	
prnl liabil 02 mio	10.000	231.000	3.000	52.000	7.000	15.000	5.000	133.000	27.000	30.000	513.000	
% prem mot/nl	0.438	0.518	0.645	0.562	0.609	0.475	0.490	0.649	0.370	0.582	0.568	

Tabela II.1/6: Osnovne serije zavarovalništva v novih članicah AC10 in EU-15, 2002

	CY	CZ	EE	HU	LT	LV	MT	PL	SI	SK	AC10	EU15
% prem hea/nl	0.177	0.031	0.045	0.039	0.063	0.160	0.190	0.057	0.407	0.026	0.091	
% prem prop/nl	0.195	0.227	0.227	0.326	0.161	0.173	0.210	0.184	0.143	0.273	0.212	
% prem liab/nl	0.044	0.128	0.027	0.042	0.040	0.093	0.050	0.034	0.028	0.061	0.056	
% prem prop/gdp	0.005	0.006	0.004	0.006	0.002	0.003	0.005	0.003	0.006	0.005	0.004	
% prem hea/pop	55.944	5.490	3.687	4.727	3.179	11.149	49.351	5.750	195.89	2.417	11.155	
% prem mot/gdp	0.0103	0.0128	0.0103	0.009	0.0076	0.0090	0.0108	0.0115	0.0144	0.0111	0.0113	
invest/prem	2.7366	2.1875	1.1366	1.8106	1.4325	0.8994	2.9891	2.1860	1.3993	1.3555	2.0141	5.754
invest/BDP	0.1388	0.0873	0.0229	0.0527	0.0221	0.0178	0.1228	0.0673	0.0707	0.0458	0.0662	0.515
prem/comp	14.29	68.69	10.69	80.65	5.657	8.45	10.27	94.30	88.71	32.29	49.60	180.78
empl/comp	0.048	0.374	0.114	1.076	0.039	0.083	0.051	0.425	0.371	0.282	0.311	0.192
krcompf	1.526	1.111	0.462	0.249	1.000	0.700	1.225	0.430	0.917	0.38	0.800	

[illegible]

Tabela II.3/1: Regresijska analiza: determinante zavarovalniških agregatov med AC 10

Y	=	a	+	b1	*	X1	+	b2	*	X2		R2	F
(1) prembdp	=	.0101	+	.0000031	*	bdppop						.802	32.5
		(2.29)		(5.70)									
(2) prembdp	=	-.022	+	.0000026	*	bdppop	+	.0042	*	harmon		.844	18.9
		(-.92)		(4.33)				(1.36)					
(3) prempop	=	-302.1	+	0.067	*	bdppop	+	112.5	*	compf		.980	.176
		(-4.18)		(14.9)				(1.86)					
(4) prempop	=	-341.	+	0.053	*	bdppop	+	105.1	*	compf	+ 4267. * prembdp	.993	287.2
		(-7.1)		(10.1)				(2.69)			(3.30)		
(5) k5l	=	95.1	-	.139	*	premcomp						.332	3.48
		(22.2)		(-1.86)									
(6) k5nl	=	68.89	-	17.7	*	krcompf	+	2.79	*	avgerprpop		.666	5.99
		(3.79)		(-2.07)				(1.71)					
(7) compf	=	1.62	+	0.118	*	avgergdp	-	0.156	*	harmon		.816	15.5
		(3.02)		(5.10)				(-2.48)					
(8) krcompf	=	0.466	+	0.0000523	*	bdppop	-	.723	*	emplcomp		.722	9.08

Tabela II.3/2: Regresijska analiza: determinante zavarovalniških agregatov med AC 10

Y	=	a	+	b1	*	X1	+	b2	*	X2		R2	F
(9) premcomp	=	11.15 (1.16)	+	.000268 (2.23)	*	bdp02	+	62.4 (2.47)	*	emplcomp		.744	10.2
(10) emplcomp	=	.514 (3.87)	+	.163 (-4.11)	*	pop02	+	.0000031 (4.44)	*	bdp02	- .0025*prempl (-3.29)	.830	9.8
(11) premempl	=	.0517 (.001)	+	3228.2 (2.40)	*	prembdp	+	73.05 (1.83)	*	krcompf		.734	9.67
(12) invbdp	=	.0917 (1.64)	+	.00000764 (3.39)	*	bdppop	-	.0010 (-1.84)	*	k5nl		.818	13.4
(13) emplpop	=	.653 (2.43)	+	.000327 (7.11)	*	bdppop	-	.00895 (-3.90)	*	premempl		.653	28.3
(14) avgerprem	=	11.12 (3.95)	+	.854 (2.18)	*	avgergdp	-	126.28 (-2.11)	*	prembdp		.646	6.39
(15) avgerprempop	=	.664 (.27)	+	.729 (3.15)	*	avgergdp		.0708 (2.24)	*	k5nl		.665	10.9

Tabela II.4/1: Odstopanje zavarovalnih kazalcev Slovenije od splošnih zakonitosti AC10

Odvisna spremenljivka	Dejanska vrednost	-	Ocenjena vrednost	=	Rezidual
	Y	-	Y ocenjeno	=	e
penetracija:					
(1) PREMBDP	0.051		0.0482		+0.0028
(2) PREMBDP	0.051		0.0478		+0.0033
gostota:					
(3) PREMPOP	622		611.3		+10.7
(4) PREMPOP	622		611.9		+10.1
tržna koncentracija:					
(5) K5L	87.4		82.77		+4.63
(6) K5LN	94.3		82.8		+11.5
domače lastništvo:					
(7) COMPF	.786		.924		-.138
(8) KRCOMPF	.917		.842		+.075

Tabela II.4/2: Odstopanje zavarovalnih kazalcev Slovenije od splošnih zakonitosti AC10

Odvisna spremenljivka	Dejanska vrednost	-	Ocenjena vrednost	=	Rezidual
	Y	-	Y ocenjeno	=	e
velikost zavarovalnic:					
(9) PREMCOMP	88.7		40.9		+47.8
(10) EMPLCOMP	.371		.224		147
produktivnost:					
(11) PREMEMPL	238.7		231.7		+7.0
investiranje zavarovalnic:					
(12) INVBDP	.0707		.0700		+.0007
zaposlovanje v zavarovalništvu:					
(13) EMPLPOP	2.6		2.5		+.1
rast premij in premij na prebivalca:					
(14) AVGERPREM	10.8		9.8		+1.0
(15) AVGERPREMPOP	10.8		11.7		-.9

OCENJENA ODSTOPANJA ZAVAROVALNIŠTVA SLOVENIJE OD ZAKONITOSTI ZA AC10

Rezultati v tabeli II.4 kažejo, da se v večini kazalcev (z izjemo povprečne velikosti zavarovalnice) Slovenija bistveno ne razlikuje od zakonitosti, ki so bile ugotovljene z regresijsko analizo za vse pristopnice na področju zavarovalništva.

Zavarovalna penetracija (1, 2) je v Sloveniji neznatno višja, kot bi izhajalo iz njene ravni BDP na prebivalca in visoke stopnje harmonizacije zakonodaje, za kar so odgovorni še neki drugi dejavniki, na primer višja splošna zavarovalna kultura ?

Tudi zavarovalna gostota (3, 4) je okrog 2% višja kot bi izhajalo iz ravni BDP na prebivalca, deleža domače lastnine zavarovalnic in zavarovalne penetracije (spet morda prispevek višje zavarovalne kulture ?)

Koncentracija je v Sloveniji bistveno višja na obeh trgih (5, 6), pri življenjskem zavarovanju za 4.6 odstotnih točk in pri neživljenjskem za 11.5 odstotnih točk, kot bi izhajalo iz velikosti zavarovalnic, deleža domače lastnine in rasti premij na prebivalca. Med možnimi razlogi bi lahko bili tudi pozno lastninjenje Triglava in Save, nezanimivost majhnega trga majhne države za vstop novih (tujih ali domačih) zavarovalnic.

Zanimivo je, da je po številu delež zavarovalnic v večinsko domači lasti v Sloveniji (7) celo nižji (za 13.6 odstotkov), kot bi izhajalo glede na visoko rast BDP in visoko stopnjo harmonizacije. Odstopanje lahko pojasni dejstvo, da so tuje zavarovalnice v Sloveniji zelo majhne, tako da bi izračun njihovega deleža v premijah dala tudi za Slovenijo številko bliže ugotovljeni splošni zakonitosti za AC-10. Nasprotno, je bilo povečanje deleža tujih zavarovalnic v tranzicijskem obdobju v Sloveniji za 7.5% manjše, kot bi izhajalo iz njene ekonomske razvitosti in povprečnega števila zaposlenih na zavarovalnico (enačba 8). Postopnost liberalizacije vstopa, majhnost države in zato zavarovalniškega trga bi lahko bili med razlogi za to.

Slovenske zavarovalnice so tako po zavarovalni premiji kot številu zaposlenih v povprečju bistveno večje (za 47.8 milijonov € oziroma 147 zaposlenih) kot velikost determinirajo ekonomska moč države, velikost prebivalstva in produktivnost zavarovalničarjev (9, 10). Velikost je povezana tudi s prevladujočim položajem Triglava, njegovo privatizacijo; postane pa lahko prednost v konkurenčnem uveljavljanju doma in v tujini (economy of scale).

Produktivnost slovenskih zavarovalničarjev je bila v 2002 3% nad tisto, ki bi izhajala po ocenjenih zakonitostih za AC-10 iz velikosti penetracije in deleža domače lastnine (11). Drugi ugodni dejavniki prispevajo k temu, lahko tudi boljši corporate governance in nadzor.

V investiranju (velikost naložb slovenskega zavarovalništva v primerjavi z BDP) praktično Slovenija ne odstopa od zakonitosti AC-10 glede na determinante ekonomske razvitosti in tržne koncentracije (12).

Odstotek zaposlenih v zavarovalništvu med vsemi zaposlenimi v Sloveniji (13) je večji za desetinko odstotka kot izhaja glede na ekonomsko razvitost države in produktivnost zavarovalničarjev (ki je negativna determinanta – več zaposlenih je manj produktivnih). Gre spet morda za odraz višje zavarovalne kulture, hkrati pa kaže potrebo po notranjem prestrukturiranju zavarovalnic v Sloveniji v pripravi na konkurenco v razširjeni EU.

Povprečna stopnji rasti premij in premij na prebivalca sta bili v Sloveniji v tranzicijskem obdobju 1992-2002 enaki, saj je število prebivalstva stagniralo. Rast premij je bila odstotek višja kot izhaja iz determinant rasti BDP in penetracije zavarovalništva Slovenije (14). Rast premij na prebivalca pa je bila v povprečju za 0.9 odstotka nižja kot bi izhajalo iz povprečne stopnje gospodarske rasti in iz stopnje koncentracije trga neživljenjskega zavarovanja. Gospodarstvo Slovenije se je očitno zavedalo pomena zavarovanja v novih tržnih razmerah bolj kot pa prebivalstvo, ki še živi v iluziji popolnega socialnega zavarovanja.